

Ansambli

RESPONSORIUM, Zagreb

Tamara Felbinger, *sopran*

Josipa Kraljić, *alt*

Darko Solter, *bas*

Tin Mršić, *viola da gamba*

István Kónya, *arhilitnja, teorba*

Mario Penzar, *čembalo*

Ansambli "Responsorium" specijalizirao se za izvođenje vokalnih i instrumentalnih formi iz razdoblja renesanse i ranog baroka s posebnim osvrtom na ostvarenja starije hrvatske glazbene baštine. Djeluje u skladu sa suvremenim načelima autentične interpretacije rane glazbe, koristeći autentična glazbala te poštujući znanstveno utemeljene stilske smjernice. Nizom projekata („*Canzonette & Villanelle- talijanska renesansa*“; „*Vaghe Ninfe e Tritoni- barokna glazba Dalmacije i Istre*“) ansambli je pridonio prezentaciji hrvatskog i europskog glazbenog naslijeđa koncertirajući na mnogobrojnim prestižnim festivalima: *Donaufestwochen, Austrija; Glazbene večeri u sv. Donatu; Koncerti u Eufrazijani; Lubeničke glazbene večeri...*

«Fiori musicali»

Barokni scherzi, arije i canzonette

Nakon pobjede nad španjolskom Armadom 1588. godine započinje nagli politički i ekonomski uspon Engleske koja će uskoro postati vodećom silom zapadne Europe. Ovo razdoblje obilježeno je autokratskom i mudrom vladavinom kraljice Elizabete I pod čijim pokroviteljstvom buja znanstveni i kulturni život. Intenzivna glazbena aktivnost na engleskom dvoru te u širim građanskim krugovima zrcali nova strujanja iz glazbenih središta Italije. U Engleskoj se tako razvijaju novi glazbeni oblici: „*ayre*“, „*consort songe*“ i „*lute songe*“, svojevrstne engleske inačice talijanskog madrigala u kojima se posebice njeguje muziciranje uz pratnju lutnje i viole da gambe. U blistavom nizu engleskih skladatelja ističe se ime **Johna Dowlanda**, jednog od utemeljitelja engleskog stila. Za života cijenjen kao vrsni lutnjist, za čijim su se uslugama otimali poslodavci diljem Europe, u domovini zbog svoga katoličkog svjetonazora nikada nije uspio naći željeni mir. Razočaran upornim odbijanjem na mjesto kraljevskog lutnjista Elizabete I, prihvatio je službu kod danskog kralja Christiana IV. Za vrijeme boravka na danskom dvoru objavio je 1597. godine zbirku „*First Booke Of Songes And Ayres*“ koja je polučila golem uspjeh, postavši i dijelom europskih antologija toga doba. Osobitost Dowlandova izričaja je profinjena poetika tekstova, ponekad natopljena melankolijom, uklopljena u moćnu izražajnost glazbe koja se može usporediti s dosezima suvremenih talijanskih baroknih skladatelja. To je posebice vidljivo u zbirci „*Pilgrimes Solace*“ iz 1612. u kojoj nalazimo i elemente recitativnog stila, tipičnog za rani barok. Nakon studijskog putovanja po Italiji, gdje se u Veneciji susreo s djelima Giovanija Gabriellija, Dowland objavljuje svoje remek-djelo „*Lachrimae or Seaven Teares*“, zbirku od sedam pavana za konsort viola da gamba na temu gotovo autobiografskog madrigala „*Flow My Teares*“. Ova zbirka ostavila je dubok trag u svjetskoj povijesti glazbe priskrbivši Dowlandu besmrtnost. **Claudio Monteverdi** imao je tek 15 godina kada je u Veneciji 1582. tiskana njegova prva zbirka „*Canzonette a tre voci*“, navijestivši golemu nadarenost mladog glazbenika koji će svojim inovacijama obilježiti čitavu jednu epohu. U ranijim skladbama oslanjao se Monteverdi na tradicionalne kanone renesansne polifonije no ubrzo je napustio arhaični izričaj, zamijenivši ga novim stilom koji je u predgovoru svoje „*Quinto Libro de Madrigali*“ nazvao „*seconda prattica*“. Iako žestoko osporavan kod suvremenika, u čemu je prednjačio Giovanni Artusi, novi se stil strelovito proširio Italijom te kasnije Europom, širom otvorivši vrata baroku. Monteverdi je 1590.

godine napustio rodnu Cremonu te prihvatio službu dvorskog glazbenika vojvode Vincenza I Gonzage na njegovu dvoru u Mantovi. Istražujući komorne glazbene oblike Monteverdi je za svojeg boravka u Mantovi 1607. objavio zbirku „*Scherzi musicali a tre voci*“ s uglazbljenim tekstovima pjesnika mantovanskog kruga (*Chiabrera, Sannazaro, Cebà*) na novi „*alla francese*“ način. Strukturalno scherzi su jednostavni glazbeni oblici obilježeni kratkim strofičkim redanjem teksta između kojeg se umeću instrumentalni ritorneli. Zanimljivost ove zbirke je njezin „*Dichiarazione*“, pogovor koji je napisao Claudijev brat Giulio Cesare Monteverdi žestoko braneći bratov revolucionarni stil. Godine provedene u Mantovi ostavile su dubokog traga u životu Claudija Monteverdija. Uživao je veliku potporu Gonzaga te je 1607. objavio svoju prvu operu „*Orfeo*“, a ubrzo 1608. i operu „*Arianna*“. Obje su značajno utjecale na opernu produkciju 17. stoljeća. Godine 1612. umire vojvoda Vincenzo te Monteverdi naglo biva otpušten iz službe. Nikada se više nije vratio u Mantovu. Već sljedeće godine, 1613. postat će *maestro di cappella* Bazilike sv. Marka u Veneciji. Ovom imenovanju prethodilo je izdanje antologijskih „*Vespere della Beata Vergine*“ iz 1610. kojima je potvrdio svoju nedostižnu genijalnost. Umro je u Veneciji u dubokoj starosti opravdano ponijevši epitet: „Slava našega vijeka“.

PROGRAM

John Dowland: Unquiet Thoughts
(1563-1626) Wilt Thou Unkind
Go Nightly Cares

William Byrd: Pavan & Gaillard
(1539-1623)

John Dowland: Come Again
Can She Excuse
The Lowest Trees Have Tops
Flow My Teares
Semper Dowland semper dolens

Thomas Morley: Author Of Light
(1558-1602)

Diego Ortiz: Recercada Ottava "La Folia"
(1525-1570)

Alessandro Orologio: Ahi Filli, anima mia
(1560-1633) Tutta vezzosa
Occhi vaghi e leggiadri
Guardate amanti, che bel novo

Girolamo Frescobaldi: Toccata Prima
(1583-1643)

Se l'aura spira
Vanne, o carta amorosa
La mia pallida faccia
Son ferito
O mio cor, dolce vita

Alessandro Piccinini: Chiaccona
(1566-1638)

Claudio Monteverdi: Fugge 'l verno de' dolori
(1567-1643) Quel sguardo sdegnosetto
Lidia spina del mio core
Ecco di dolci raggi

Girolamo Frescobaldi: Canzon Prima

Claudio Monteverdi: Damigella tutta bella
Et e pur dunque vero
Clori amorosa
Balletto – De la Bellezza